

**OMANDIREFORM
JA OMANDIREFORMI LÄBIVIIMINE
EESTI VABARIIGIS
AASTATEL 1991 - 2004**

R A P O R T

Koostanud:
Demokraatiavastaste Kuritegude Menetlemise Ekspertkomisjon, alates 8. aprillist k.a.
Euroopa Kodanike Kaitse Instituut Eestis
Riigivastaste Kuritegude Menetlemise Ekspertgrupp
Arendia Elita von Wolsky FF
ctm@hot.ee

Aprill 2004

TALLINN

Raport on valminud koostöös:

Ameerika Ühendriikide Presidendi Administratsioon, Eesti Emade Liit, Eesti Keskerakonna Sundüürnike Kogu Ekspertkomisjon, Eesti Pensionäride Liit, Eesti Vähemusrahvuste Assamblee, Eesti Üürnike Ühendus, Euroopa Komisjoni Laienemise Direktooraat, Euroopa Komisjoni Peasekretär, Euroopa Komisjoni President, Euroopa Ombudsman, EV Justiitsministeerium, EV Kaitseministeerium, EV Kaitsepolitseiamet, EV Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, EV Peaminister, EV Politseiamet, EV Presidendi Kantselei, EV President, EV Riigiarhiiv, EV Riigikogu, EV Riigikohus, EV Riigikontroll, EV Riigiprokuratuur, EV Siseministeerium, EV Statistikaamet, EV Välisministeerium, EV Õiguskantsler, Harju Maavalitsus, Hiiu Maavalitsus, Ida-Viru Maavalitsus, Jõgeva Maavalitsus, Järva Maavalitsus, Kirchlicher Suchdienst HOK, Korterühistu Sütiste tee 36, Kredex SA, Kristliku Kultuuri Keskus, Lektüür Terra Mariana Kesk-Eesti osakond, Lääne Maavalitsus, Lääne-Viru Maavalitsus, NATO, Organization for Security and Co-operation in Europe, Peretalude Esindus, Pervägivalla Ohvrikeskus, Pärnu Maavalitsus, Rapla Maavalitsus, Saksamaa Liitvabariigi Parlament, Saksamaa Liitvabariigi Kantsleri Administratsioon, Saksamaa Liitvabariigi Riigiarhiiv, Saksamaa Liitvabariigi Kriminaalamet, Saksamaa Liitvabariigi Siseministeerium, Seltsing "Kaks Eestit", Tallinna Hooneregister, Tallinna Linnaarhiiv, Tallinna Linnavalitsus, Tallinna Linnavolikogu, Tartu Maavalitsus, Vabade Kodanike Ühendus "Parteitute Blokk", Vabariigi Valitsuse asjatundjate komisjon, Valga Maavalitsus, Vene Föderatsiooni Presidendi Administratsioon, Vene Föderatsiooni Riiklik Majandusarhiiv, Vene Föderatsiooni Välisministeerium, Võru Maavalitsus, ÜRO Inimõiguste Komisjon, ÜRO Rahvusvaheline Kriminaalkohus, ajakirjandus, eraisikud, eraarhiivid, saatkonnad.

Täname koostööpartnereid!

Demokraatiavastaste Kuritegude Menetlemise Ekspertkomisjoni nimel
Marika Katarina Arendia Elita von Wolsky, majandusmagister¹

Riigivastaste Kuritegude Menetlemise Ekspertkomisjoni nimel
Lemme Krimm²

© 2004 Arendia Elita von Wolsky FF

ISBN 9949-10-471-8

ISBN 9949-10-472-6

---

¹ Allakirjutanu pole kuulunud Nõukogude Liidu Kommunistlikkusse Parteisse ega ühessegi repressiivorganisse.

² Allakirjutanu pole kuulunud Nõukogude Liidu Kommunistlikkusse Parteisse ega ühessegi repressiivorganisse.

SISUKORD

I PEATÜKK. OMANDIREFORMIGA KAASNENUST.....	4
II PEATÜKK. ÜLDSÄTTED	5
9. Taustinformatsioon.....	5
10. Omandireformi eesmärk	6
11. Omandireformi seadusandlik baas ja seadusandluse koherents e. koostoime..	6
12. Omandireformi rakendamine.....	6
13. Taasiseseisvunud Eesti Vabariigi sotsiaal-majandulik baas – omandireformi tulemus.....	6
III PEATÜKK. NÄITEID	6
14. Mõningaid näiteid omandireformi ebaseaduslikust läbiviimisest.....	6
<i>Näide 1. Korteriühingute vara temaatika .....</i>	<i>7</i>
<i>Näide 2. Saksamaale ümberasunute temaatika.....</i>	<i>8</i>
<i>Näide 3. Maade erastamine .....</i>	<i>8</i>
<i>Näide 4. ORAS sisemisest vastuolust .....</i>	<i>9</i>
IV PEATÜKK. ORAS RAKENDUSÜKSUSED	9
15. Õigusvastaselt Võõrandatud Vara Tagastamise Komisjonid (ÕVVTK komisjonid)– peamised ORAS rakendusüksused, kust vead on alguse saanud	9
16. EV Erakondade programmilised ülesanded	9
17. Riigi julgeoleku ja järelvalveinstitutsioonid.....	9
18. Ebaseaduslikud otsused ja nende vaidlustamine kohtus.....	10
19. Rahvusvahelised järelvalveinstitutsioonid	10
20. Raport põhineb EV-s kehtival seadusandlusel, mis on kooskõlla viidud rahvusvaheliste lepetega, rahvusvahelistel lepetel ja allpool loetletud arhiivide materjalidel ning riigijuhtide seisukohtadel	10

I PEATÜKK. OMANDIREFORMIGA KAASNENUST

1. Ca 80 000 ebaseaduslikult kodust ilma jäänud või jäämas perekonda ³sh. lapsed, täisealised, vanurid, rikkudes õigust kodule, laste õigusi jt. inimõigusi e. viidi läbi sotsiaalne genotsiid.
2. Üle 850 000 000 EUR (Kaheksasada viiskümmend miljonit eurot)⁴ eest kinnisvara (st. hooned, rajatised ja maa), mis on sattunud ebaseaduslikku omandisse.⁵
3. Üle 65 000 000 EUR (Kuuskümmend viis miljonit eurot) eest ebaseaduslikult välja makstud EVP⁶-sid kinnisvara ja aktsiate eest.
4. Ca 130 000 000 EUR (Üks sada kolmkümmend miljonit eurot) eest EV pinnal elavate elanike arvel ehitatud või ehitamisel olevat elamispinda, et asustada ebaseaduslikult väljatõstetud elanikega. Samas riigi poolt maksudena kogutud sihtotstarbelisi vahendeid pole kasutatud elamumajanduse väljaarendamiseks.
5. Moodustati Õigusvastaselt Võõrandatud Vara Tagastamise Komisjonid kohtute õigustes, millega rikuti EV Põhiseadust.
6. Arvukalt on toime pandud kohtukuritegusid kinnistades ebaseaduslikult tagastatud vara ebaseaduslikku omandisse.
7. Tervist mõjutavad majanduslikest teguritest enam sotsiaalpsühholoogilised faktorid. Eesti on üks varajasema suremusega Euroopa riike.⁷
8. OMANDIREFORMI RAKENDAMISE KÄIGUS TÕSTETI AASTATEL 1991-2004 EBASEDUSLIKU MATERIAALSE OMANDI HANKIMINE JA KINNISTAMINE KÕRGEMALE KEHTIVAST SEADUSANDLUSEST JA INIMESEST KUI SUBJEKTIST VAATAMATA SELLELE, ET INIMESEL ON SISERIIKLIKEST JA RAHVUSVAHELISTEST SEADUSTEST LÄHTUVALT ÕIGUS KODULE JA SELLE PUUTUMATUSELE.⁸
- 8.1. Omandireform ja selle läbiviimine pole kooskõlas EV Põhiseadusega. Käsitleva perioodi jooksul on eiratud ja jätkuvalt eiratakse Eesti Vabariigi Põhiseaduse kolme põhiprintsiipi:
  - 1) Õiguskindluse printsiipi § 3;
  - 2) Õiguspärase ootuse printsiipi § 10;
  - 3) Võrdse kohtlemise printsiipi § 12,mille tulemusena on rikutud EV Põhiseaduse üheksat paragrahvi I p.§3, II p.§ 9, §10, §12, §13, §15, § 25, § 32, §33.
- 8.2. Omandireformi elluviimisel POLE KINNI PEETUD ei kehtivast siseriiklikust ega rahvusvahelisest seadusandlusest – tulemuseks: holokaust oma maa ja rahva vastu.
- 8.3. Kodudest on seadusi rikkudes välja tõstetud hinnanguliselt SADU TUHDANDEID INIMESI PEREKONNITI, rikkudes õigust kodule, laste õigusi jt. inimõigusi, kannatanud on suuremal või vähemal määral ca 80 000 peret, e. iga kuues EV territooriumil elav isik.

³ Omavalitsusüksuste infobaaside andmetel

⁴ Arvestades praegu EV-s kehtivaid kinnisvarahindu.

⁵ Arvestustest on välja jäetud sakraalehitiste väärtused.

⁶ EVP – erastamisväärtpaber, millega kompenseeriti inimestele nõukogude režiimi ajal töötatud aeg (1 tööaasta = 19 EUR) ja kompenseeriti kompenseerimistaotluste alusel kinnisvara.

⁷ Eesti Päevaleht 17.02.2004 A.Kasmel “Haiged inimesed või haige ühiskond”.

⁸ Vt. EV Põhiseadus, Euroopa Liidu Inimõiguste Konventsioon, Lapse Õiguste Konventsioon jt. seadusandlikud aktid.

- 8.4. Eesti Vabariik on rahvastiku arvu kahanemise suhtarvu poolest esikohal maailmas. Alates taasiseseisvumisest aastal 1991 on EV territooriumilt lahkunud ca 140 000 inimest s.o iga kümnes elanik..
- 8.5. ÜRO uuringud näitavad, et 80% Eesti Vabariigi kooliõpilastest soovib pärast kooli lõpetamist suunduda tööle mõnda välisriiki.
- 8.6. Ligi ¼ elanikkonnast elab allpool vaesusmiinimumi ja pidevalt suureneb n.ö. “prügikastiinimeste” arv ka nende isikute arvelt, kes on oma kodudest ebaseaduslike kohtuotsustega välja tõstetud.
- 8.7. Enesetappude suhtarvu, tuberkuloosi ja AIDS-i leviku ja negatiivse iibe poolest on Eesti maailmas esirinnas.
- 8.8. Äärealadel lahkutakse massiliselt korteritest, kus ei suudeta tasuda korruptiivselt tõstetud hindadega kommunaalteenuste eest, jättes võlgades korterid tühjana seisma, mis suuresti tuleneb ebaseaduslikust privatiseerimisest.
- 8.9. Ees ootab järgmine seadusjärgsest omandamisõigusest ilmajäetud perede väljatõstmislaine, kus ebaseaduslikku omandisse antud korterite üürihindu planeeritakse lasta vabaks.
- 8.10. Sakraalehituste ebaõige ja ebaseaduslik “jaotamine” ja “tagastamine” on tekitanud pingeid siseriiklikult ja alla viinud Eesti mainet rahvusvahelisel tasandil.
- 8.11. Alates oktoobrist 2002 kestab seadusvaakum, kus Riigikohus tühistas ORAS § 7 lg 3 vastuolus olevaks Põhiseaduse § 13 lg-ga 2 ja § 14 nende koostoimes. Ükski riigiinstitutsioon pole oma seisukohta välja öelnud, kui pikaks võib seadusvaakum venida, samal ajal tõstetakse inimesi jätkuvalt välja nende seadusjärgsetest kodudest.
- 8.12. Massiliselt on toime pandud ebaseaduslikke tagastamisi ja läbi viidud ebaseaduslikke erastamisi, mille tulemusel on aastatel 1991-2004 toime pandud ja pannakse jätkuvalt toime inimsusevastaseid kuritegusid.

Samas tuleb tõdeda, et üheski Euroopa riigis pole seni veel loodud pretsedenti, kus välja petetud kinnisvara oleks jäädavalt varga omandisse jäänud.

II PEATÜKK. ÜLDSÄTTED

9. Taustinformatsioon

Esimene Omandireformi Aluste Seaduse (ORAS) terviktekst võeti vastu 1991.aasta juuni kuus, mil Eesti Vabariik kuulus Nõukogude Liidu koosseisu. Sotsiaal-majanduslikult formatsioonilt kuulus Eesti Vabariik sotsialismileeri. Seadus võeti vastu EV Ülemnõukogu poolt ja kinnitati EV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe, tänase EV presidendi hr. Arnold Rüütli poolt.

Teine ORAS terviktekst võeti vastu taasiseseisvunud Eesti Vabariigis 1994.aastal, kui Eesti Vabariik oli asunud kapitalistlikule sotsiaal-majanduslikule arenguteele president Lennart Meri ametisoleku ajal.

Kolmas ORAS terviktekst võeti vastu 1997.aastal, samuti president Lennart Meri ametisoleku ajal.

10. Omandireformi eesmärk⁹

Omandireformi eesmärk on sõnastatud Omandireformi Aluste Seaduse § 2

- (1) Omandireformi eesmärgiks on omandisuhete ümberkorraldamine omandi puutumatus ja vaba ettevõtluse tagamiseks, omandiõiguse rikkumisega tehtud ülekohtu heastamine ning eelduste loomine turumajandusele üleminekuks.
- (2) Omandireformi käigus vara tagastamine või kompenseerimine endistele omanikele või nende õigusjärglastele EI TOHI KAHJUSTADA TEISTE ISIKUTE SEADUSEGA KAITSTUD HUVE EGA TEKITADA UUT ÜLEKOHOT.

11. Omandireformi seadusandlik baas ja seadusandluse koherents e. koostoime

- 11.1. Eesti Vabariigi kui riigi alusdokument on Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kõik EV territooriumil kehtivad seadused peavad olema kooskõlas Põhiseadusega. Põhiseadus on omakorda viidud kooskõlla rahvusvaheliste õigusaktidega, sh. inimõiguste kontseptsiooni osas.
- 11.2. Omandireformi läbiviimise ALUSEKS Eesti Vabariigis on Omandireformi Aluste Seadus (ORAS – vt. RT I 1997, nr 27, Art391; RT I 1994, 38, 617; RT 1991, 21, 257). Kõik omandireformialased alama astme seadused peavad lähtuma ORAS-est ja olema KOOSKÕLAS Põhiseadusega.
- 11.3. Lisaks ORAS-ile on vastu võetud ca 100 alama astme seadust ja seaduse muudatust ning teisi seadusandlikke akte omandireformiga seotuna, millest suur osa pole kooskõlas ei EV Põhiseadusega, ORAS-ega ega rahvusvaheliste lepetega.
- 11.4. Euroopa Liidu “Konventsioon Inimõiguste ja Põhivabaduste Kaitseks”, mis esmalt kirjutati alla EV täitevõimu esindaja poolt ning seejärel saadeti Parlamenti ratifitseerimiseks, sai parlamendis endale lisaklauslid, ning EV president kinnitas Konventsiooni lisaklauslitega, mis võimalab rikkuda EV territooriumil elavate inimeste põhiõigusi.¹⁰

12. Omandireformi rakendamine

Omandireformi tagab Vabariigi valitsus, kes määrab omandireformi erinevate valdkondade eest vastutavad ministrid. Kohalikud omavalitsused teevad omandireformi läbiviimisel seaduses ja seaduse alusel Vabariigi Valitsuse poolt ettenähtud toimingud.

13. Taasiseseisvunud Eesti Vabariigi sotsiaal-majandulik baas – omandireformi tulemus

Omandireformi ja selle läbiviimist, kui protsessi, peab sinne rahvas põhjendatult kogu taastekkinud Eesti Vabariigi sotsiaal-majandusliku baasi moodustumise aluseks.

III PEATÜKK. NÄITEID

14. Mõningaid näiteid omandireformi ebaseduslikust läbiviimisest

⁹ Eesti Vabariigi Omandireformi Aluste Seadus.

¹⁰ EV Riigikogu arhiiv nimintu 2, säilik 1099.

Näide 1. Korterühingute vara temaatika

- 1) Korterühingud on asutatud **Korterite aktsiaseltside seaduse**¹¹ alusel, millega on sätestatud, et korterühingud on ÄRIÜHINGUD.
- 2) **Korterite aktsiaseltside seadus**¹²: §1 Korterite aktsiaseltsi eesmärgiks on ehitada või omandada maju selleks, et anda kõik või suurem osa nende majade elu- ning ärikorterite pindalast oma AKTSIONÄRIDELE kasutamiseks. / Korterite aktsiaseltsile kohaldatakse üldised aktsiaseltside kohta maksvad eeskirjad, kuivõrd alljärgnevatest paragrahvidest ei järeldu teisiti. § 2 Korterite AKTSIAD on kõik nimelised. / Iga aktsia, vastavalt põhikirjale kas üksikult või koos teiste aktsiatega, annab AKTSIONÄRILE ÕIGUSE KASUTADA TEATUD KORTERIT SELTSI MAJAS. ...
- 3) Seega korterühingud, kui ÄRIÜHINGUD, pole ORAS § 6 (Vara õigusvastase võõrandamise mõiste) ega § 7 (Õigusvastaselt võõrandatud vara endised omanikud omandireformi õigustatud subjektidena) mõistes omandireformi õigustatud subjektid. Seetõttu ei saa korterühingute vara puhul olla omandireformi subjektiks kes tahes muu juriidiline või füüsiline isik (vt. EV Põhiseadus).
- 4) Korterühingute vara pole kunagi natsionaliseeritud. Vt. RT Nr. 89 Art 870 Natsionaliseerimise korraldamise seadus. 1.aug.1940 . § 12 Natsionaliseeritud aktsiaseltside ja osahingute aktsiad ja osatähed loetakse natsionaliseerumise teostumisest alates riigi omanduseks. / Aktsiate ja osatähtede omanikud on kohustatud need esitama Majandusministeeriumile Majandusministri poolt määrataval tähtajal. Esitamata aktsiad ja osatähed loetakse kadumaläinuks. / Vahekordade korraldamine riigi ja endiste aktsionäride ning osanike vahel riigi omanduseks üle läinud aktsiate ning osatähtede alusel lahendatakse eriseadusega. RT Nr 96 7.aug.1940 Art 951 Riigikapitali osavõtul seni eraettevõtetena tegutsenud ettevõtete aktsiate ja osatähtede esitamise määrus. § 1 Riigi ettevõteteks tunnistatud riigikapitali osavõtul seni eraettevõtetena tegutsenud aktsiaseltside ja osahingute aktsiate või osatähtede senised omanikud on kohustatud need andma või saatma tähtitud kirjas Majandusministeeriumile hiljemalt 15.augustiks 1940. Vastuvõetud aktsiate ja osatähtede kohta antakse nende esitajale kviitung.
Nimetatud toiminguid korterühingute varaga tehtud pole, mistõttu pole ka toime pandud natsionaliseerimist.
- 5) Korterühingute vara pinnal elanud elanikke pole repressseeritud selle tõttu, et nad on elanud korterühingute pinnal.
- 6) Korterühingud ehitati obroki maale¹³ Eesti Vabariigi laenuga, mis jäi riigile tasumata, seega RIIGILT VÄLJA OSTMATA.
- 7) RIIGILAENUGA EHITATUD korterühingud likvideeriti 1956.aastal, kuna laen oli tasumata ja nad ei täitnud põhikirja. Vastavalt ORAS § 3 Omandireformi sisu ja objekt . lg (1) Omandireformi käigus tagastatakse või kompenseeritakse **vaid ÕIGUSVASTASELT VÕÕRANDATUD VARA.**

Näite 1 järelalus: Korterühingute vara on 100% ulatuses valesi “tagastatud”, millega kas tahtlikult, ametiseisundit kuritarvitades, või tahtmatult, ametialasest küündimatuses, “tagastati” ilma nõudeõigusega isikutele kinnistuid, tekitades massilise ebaseadusliku sundüürnike probleemi.

¹¹ Korterite aktsiaseltside seadus. Riigi Teataja 16.dets.1930 Nr. 98 Art 639 lk. 997-999.

¹² Korterite aktsiaseltside seadus. Riigi Teataja 16.dets.1930 Nr. 98 Art 639 lk. 997-999.

¹³ Obroki maa – maa, mis anti kasutada iga-aastase maamaksu eest.

Näide 2. Saksamaale ümberasunute temaatika

Saksamaale ümberasujad pole ORAS § 6 mõistes omandireformi subjektid.

Eesti riigil ei lasu kohustust vabatahtlikult 1939. ja 1941.aastal Saksamaale lepingute alusel lahkunud isikute suhtes. Nõukogude Liit tegi suuri makseid Saksamaale 1941. aastal kompenseerimaks Saksamaale lahkunutele vara. Saksamaa Liitvabariigi juhtivad riigitegelased on korduvalt rõhutanud oma ametlikes kirjades, et neil ei ole Eesti Riigi vastu mingeid varalisi nõudmisi. Sõja alustajatena kaotasid nad sõja ja IGASUGUSED varalised nõudmised tollest perioodist on lootusetult aegunud. Küll aga need isikud ja nende pärijad, kes on mitu korda eri riikidest saanud kompensatsiooni, on kohustatud Saksa riigile raha tagastama.¹⁴ Teema on põhjalikult leidnud käsitlemist EV Riigikogu liikmetele saadetud elektronkirjas, mis on kättesaadav aadressil www.hot.ee/tagastamine.

Sellele vaatamata on suures ulatuses n.ö. teistkordselt “tagastatud” kinnisvara nõudeõiguseta isikutele, kes lahkusid vabatahtlikult lepingute alusel Eesti territooriumilt.¹⁵

Analoogilises küsimuses esitasid maadest ilma jäänud sakslased oma riigile hiiglasliku maksenõude, mis mõisteti välja Euroopa Inimõiguste Kohtu poolt.¹⁶

Näite 2 järelendus: Riigi poolne nõrk järelvalve on teinud võimalikuks massilised ebaseaduslikud kinnivaratehingud, mis on kaasa toonud arvukalt sundüürnikke, kahjustanud rahva vaimset ja füüsilist tervist ja viinud alla Eesti Vabariigi mainet rahvusvahelisel tasandil.

Näide 3. Maade erastamine

- 1) Maa erastamise ostueesõigusega isikud esitavad nõuetekohase avalduse omavalitsusüksusele (hoonete juurde kuuluv pind, põllumajandusmaa jms.)
- 2) Omavalitsusüksus annab välja tõendi, et maadele pole laekunud tähtaegselt tagastamistaotlust või kinnitab nimekirja maadest, mis on saadaval erastamiseks.
- 3) Omavalitsusüksus “joonistab” krundilt välja tüki, mida siis “tagastab” või laseb erastada “oma inimestel” (näit. volikogu liikmetel).
- 4) Nõuetekohase avalduse esitanud isikud esitavad kaebuse esimese astme kohtusse, kus see jäetakse rahuldamata. Teise astme kohus jätab samuti seadusjärgse apellatsioonkaebuse rahuldamata. Riigikohus, kui kolmanda astme kohus, lükkab kassatsioonkaebuse läbivaatamata kujul tagasi st.: ei anna mentelusluba.

Näite 3 järelendus: Omavalitsusüksused koostöös kohtuvõimudega “kinnistavad” ebaseaduslikud otsused, mille tulemusena pannakse toime arvukalt kohtukuritegusid.

¹⁴ Saksamaa Liitvabariigi Välisministeeriumi kiri Gz.:503-553.32 EST, Saksamaa LV Bundestagi president Wolfgang Thierse kiri 23.06.2000 jt.

¹⁵ Justiitskuritegu. Baltisakslastele vara tagasi e. Molotovi-Ribbentropi pakt nr 2. 1939-1941. 1999-2000. Tallinn 2000, 104 lk.

¹⁶ Euronews 23.jaanuar 2004.

Näide 4. ORAS sisemisest vastuolust

Paljud perekonnad hoidsid oma rahalisi sääste EV pankades 20.saj. esimesel poolel. Neid hoiuseid laenasid pangad omakorda välja EV riigigarantiiga. Nende hoiustega ehitati näit. Korterühistute majad, rajati asundustalusid jm. ORAS seadusega ei tunnustatud enam hoiuseid ega panku usaldanud hoiustajate õigusi, kuid laenuga ehitatud kinnisvara loeti ilma laenu tagasimaksmise nõudeta laenajate omandisse, millega tekitati olukord, kus need, kelle raha eest kinnisvara ehitati jäid ilma oma rahast ja need kellel oli kinnimaksmata laen tehti seadusjärgseteks omanikeks.

Näite 4 järeldus: Omandireformi käigus “kingiti” laias ulatuses ühiskonnale kuuluvat vara nõudeõiguseta kitsale ringile isikutele.

Ebaseaduslikud erastamised – tulenevad näidetes 1., 2., 3. ja 4 esitatud ebaseaduslikest tehingutest.

IV PEATÜKK. ORAS RAKENDUSÜKSUSED

15. Õigusvastaselt Võõrandatud Vara Tagastamise Komisjonid (ÕVVTK komisjonid)– peamised ORAS rakendusüksused, kust vead on alguse saanud

ÕVVTK komisjonide moodustamisega tekitati kohtute õigustes olevad institutsioonid, olukord mis on vastuolus EVs kehtiva ülima seadusandliku dokumendi – EV Põhiseadusega. ÕVVTK komisjonid üle kogu Eesti Vabariigi on teinud arvukalt kas tahtlikult või tahtmatult valesid tagastamisotsuseid, millede tagasipööramiseks on ainuke rakendusse jõudnud tee seni olnud üksikjuhtudega kohtutes käimine.

16. EV Erakondade programmilised ülesanded

Kõik Eesti Vabariigis registreeritud erakonnad on deklareerinud kohustust lähtuda oma poliitilises tegevuses Põhiseadusest. Seega on nad kõik liitlased antud küsimuse lahendamisel. Koostööpartnerid on: Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei, Eestimaa Ühendatud Rahvapartei, Isamaaliit, Iseseisvuspartei, Keskkerakond, Kristlik Rahvapartei, Rahvaliit, Reformierakond, Res Publica, Sotsiaaldemokraatlik Partei, Vene Erakond Eestis.

17. Riigi julgeoleku ja järelvalveinstitutsioonid

President, õiguskantsler, peaminister, justiitsminister, siseminister, Politseiamet, Kaitsepolitseiamet, Riigiprokuratuur, Riigikontroll on õigusnormidest kinnipidamist kontrollinud, tuvastanud seaduserikkumisi, pole aga ebaseaduslike sätteid tühistanud ega teo toimepanijaid vastutusele võtnud.

Ükski riigiinstitutsioon pole kas tahtnud või suutnud reageerida, et pöörata kuritegelik ebaseaduslik olukord seaduse kohaseks.

Linnavalitsuste põhimäärused kohustavad linnavalitsusi tühistama ebaseaduslikud otsused ja korraldused nende ilmnemisel. Seda aga pole tehtud kordagi. Toimitud on vaid kohtuotsuse ajendil.

18. Ebaseaduslikud otsused ja nende vaidlustamine kohtus

Vastavalt Põhiseadusele on Eesti kohtusüsteem 3-e astmeline, tegelikkuses on aga Riigikohtu juures asuv institutsioon, kelle pädevuses on menetlusloa andmine, neljas aste, millest tulenevalt paljud kohtuvaidlused ei ole jõudnud Riigikohtu saali ja on suundunud rahvusvahelistesse kohtutesse sh. Euroopa Kohtusse, ÜRO Kriminaalkohtusse jm.

Samal ajal on arvukalt ühesugute baasandmetega kohtulahendid nii Haldus-, Ringkonna- kui Riigikohtus, mis on üksteisega risti vastukäivad.

19. Rahvusvahelised järelvalveinstitutsioonid

Rahvusvahelised järelvalveinstitutsioonid jälgivad Eestis toimuvat oma vaatlejate kaudu, et lülituda pärast Eesti liitumist ühisesse Euroopa majandus- ja õigusruumi, mil asutakse selgitama ja likvideerima põhjuseid st. ka süüdlaste väljatoomist ja suunama Eesti õigusorganite tähelepanu süüdlaste õiglasel karistamisel.

20. Raport põhineb EV-s kehtival seadusandlusel, mis on kooskõlla viidud rahvusvaheliste lepetega, rahvusvahelistel lepetel ja allpool loetletud arhiivide materjalidel ning riigijuhtide seisukohtadel

- 20.1. EV õiguskantsler
- 20.2. EV Riigiarhiiv
- 20.3. Tallinna Linnaarhiiv
- 20.4. Tallinna Linnavalitsuse arhiiv
- 20.5. Arhiv vne`nei politiki Rossiiskoi Federatsii
- 20.6. Rossiiskii Gosudarstvennoi Arhiv Ekonomiki
- 20.7. Saksamaa Liitvabariigi kantsler
- 20.8. Der Präsident Des Deutschen Bundestages
- 20.9. Bundesarhiiv
- 20.10. Kirchlicher Suchdienst HOK
- 20.11. Eraarhiivid

Vabandame ette võimalike ebatäpsuste pärast tekstis.

Samas palume teada anda võimalikest salajastest kokkulepetest, mis takistavad EVs riigivande andnud ametnikel ametiülesandeid täitmast läbipaistvalt vastavalt antud ametivandele ja lihtkodanikele arusaadavalt nii, nagu on arusaadav Põhiseaduses.

Täiendused ja parandused palume saata: ctm@hot.ee

Soovi korral võite osaleda Raporti väljaandmisega seotud kulude katmisel:

Nordea Pank Eesti Filiaal
MTÜ Arendia Elita von Wolsky FF
17000394851 EEK
17000394864 EUR
17000394877 GBR
17000394893 USD
S.W.I.F.T. address: in favour of NDEAAEE2X

Koostajad